

Plnění cílů OZE v oblasti vytápění, chlazení a dopravy – biometan

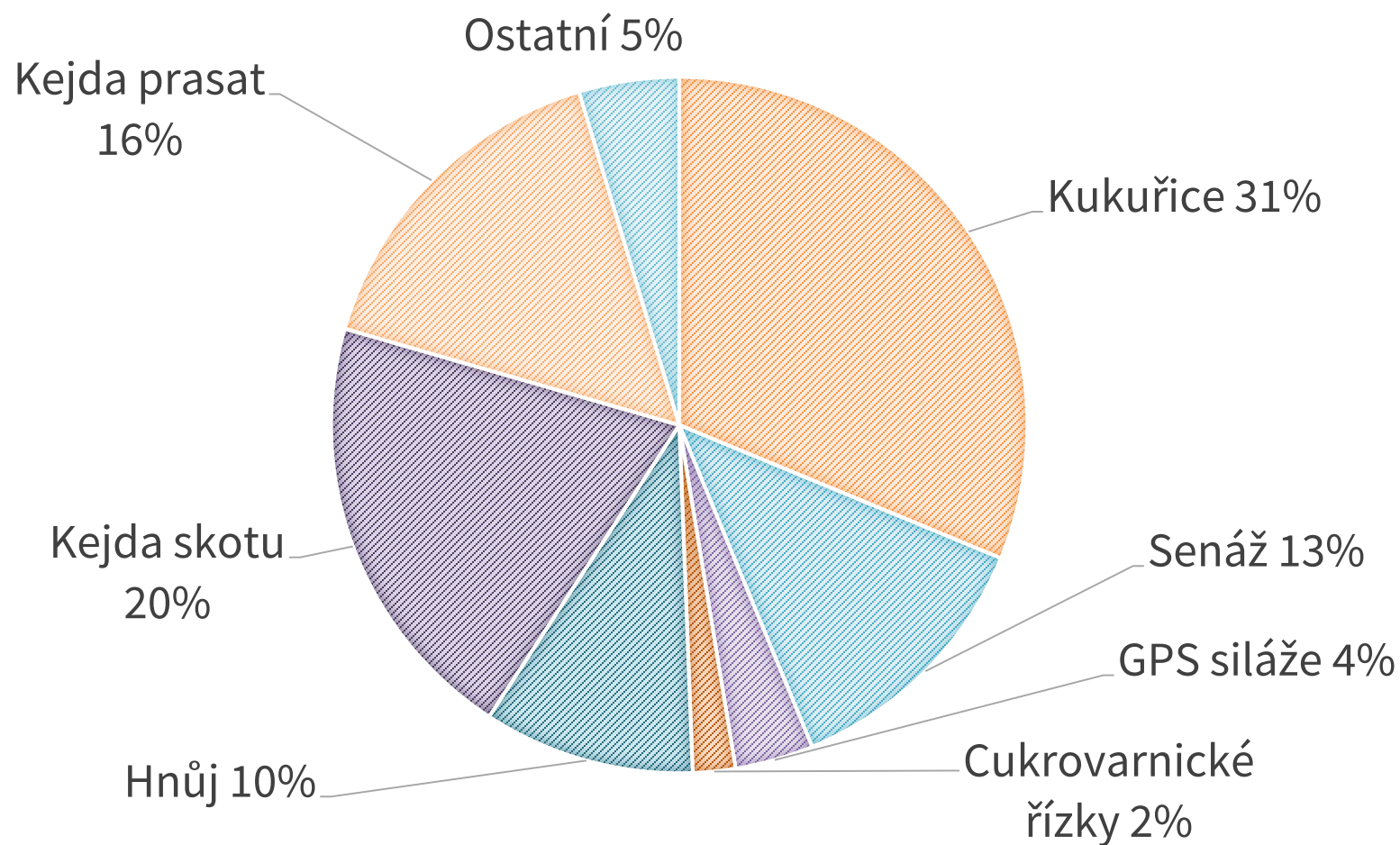
Jan Habart

CZ Biom

Vstupní substráty

- K roku 2018 v Česku stálo **404** zemědělských bioplynových stanic
- **Průměrná česká bioplynová stanice** má dle šetření CZ Biom instalovaný výkon **756 kW_{el}**, je v provozu více jak **8 tisíc hodin ročně** a vyrobí **6 135 MWh**.
- Jako vstupní substrát se na výrobě bioplynu podle šetření CZ Biom podílí nejvíce **statková hnojiva** (46 %), **kukuřičná siláž** (31 %), **senáž** (13 %) a nejrůznější **bioodpady** (5 %).

Vstupní substráty

Vstupní substráty

- Úloha **kukuřice** jako vstupního substrátu pro bioplynové stanice postupně klesá.
- Vlivem **růstu přímých nákladů** na pěstování a také vzhledem značného rizika neúrody se snaží zemědělci tuto plodinu omezovat.
- Na poklesu využití kukuřičné siláže se podílí také rozšiřování množství **biologicky rozložitelných vedlejších produktů a odpadů**, které bioplynky zpracovávají.

Vstupní substráty

- CZ Biom podporuje větší využití erozně šetrnějších plodin.
- V jižních Čechách například probíhá projekt ČZU a místních zemědělců, zaměřený na využití bobovitých rostlin, **vojtěšky** a **jetele**, k výrobě organického hnojiva s vyšším zastoupením dusíku.
- Cílem je ověřit jak vojtěška resp. jetel ovlivňují **produkci bioplynu** a jaké vlastnosti má **hnojivo vyrobené z digestátu** z fermentace vojtěšky.

Aktuální problémy

- Podpora bioplynových stanic je poskytována na období 20ti let. Výše podpory není pravidelně navyšováno o 2 % jako u ostatních zdrojů (§ 12, odst 1, písm b) zákona o POZE
- Cena má být upravovaná podle provozních nákladů: *„Náklady na vstupní pravidlo jsou proto průběžně sledovány a v případě výkyvů jedním či druhým směrem je korigována výše výkupní ceny.“* (Metodika ERÚ)
- Tyto náklady rostou, valorizace však dosud provedena nebyla.

Výroba elektřiny a tepla

Bioplyn se spaluje v **kogeneračních jednotkách** a produkuje obnovitelnou elektřinu a teplo. Bioplynové stanice zajistily v roce 2018 26 % elektřiny a 4 % tepla z obnovitelných zdrojů.

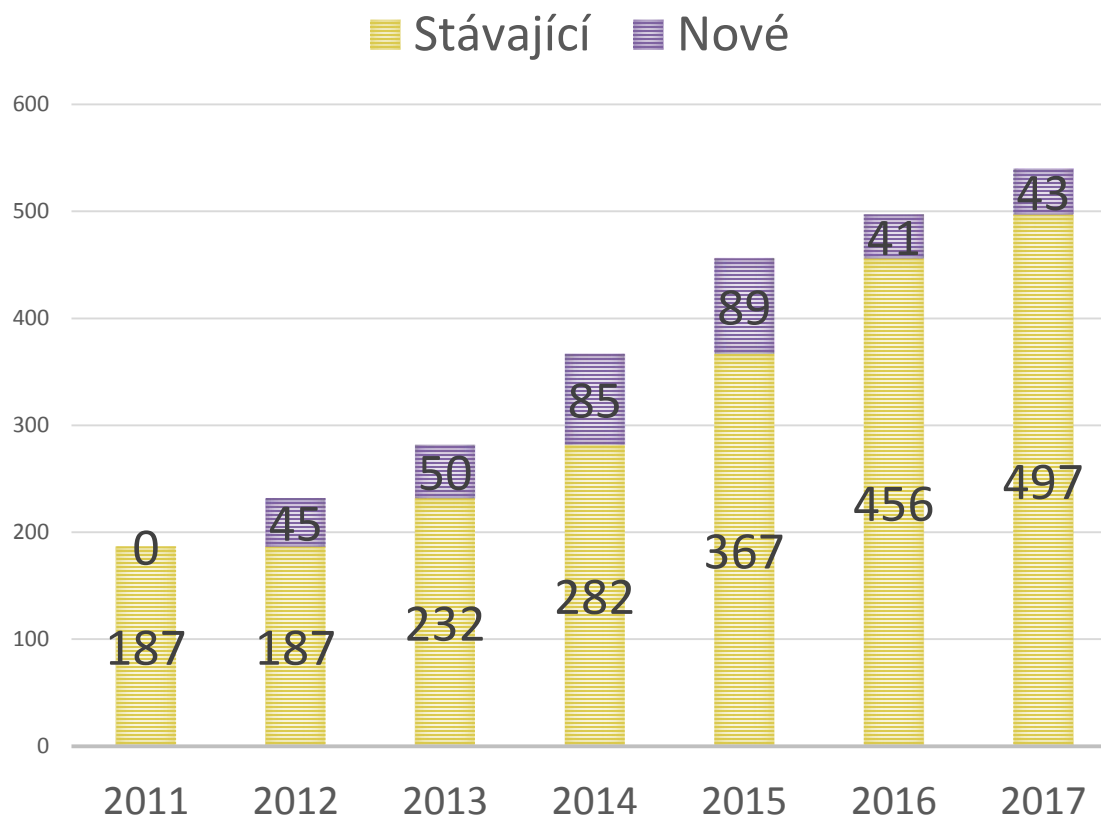
Výroba biometanu

Nové technologie umožňují bioplyn odstraněním CO_2 a dalších příměsí **upravit na kvalitu zemního plynu – biometan** (s 96% obsahem CH_4).

Výroba biometanu

Biometan může **v dopravě** (jako bioCNG) nebo **v plynárenské soustavě** (s využitím pro výrobu elektriny nebo tepla) **nahrazovat zemní plyn** neobnovitelného původu.

Vývoj počtu biometanových stanic v Evropě

V roce 2011 bylo v EU **187** bioplynových stanic, které nějakým způsobem upravovaly bioplyn na biometan. Na začátku roku 2018 to už bylo **540** zařízení.

Rozvoj výroby biometanu

- Nejvíce biometanových stanic je v sousedním Německu (195), Spojeném království (92) a Švédsku (70). V sousedním Rakousku je takových zařízení 31.
- V Česku dosud nebyla v provozu žádná. Jsou zde přitom **pro využití biometanu téměř ideální podmínky**: rozsáhlá síť existujících bioplynových stanic v blízkosti plynárenského potrubí, možnost okamžitě využívat stávající plynárenskou infrastrukturu.
- První komerční projekt bude v Česku spuštěn 24.10.2019 v **Rapotíně** u Šumperka. Doposud šlo spíše o testovací provozy (BPS Pustějov, ČOV v Brně).

Pilotní projekty v Pustějově a Brně

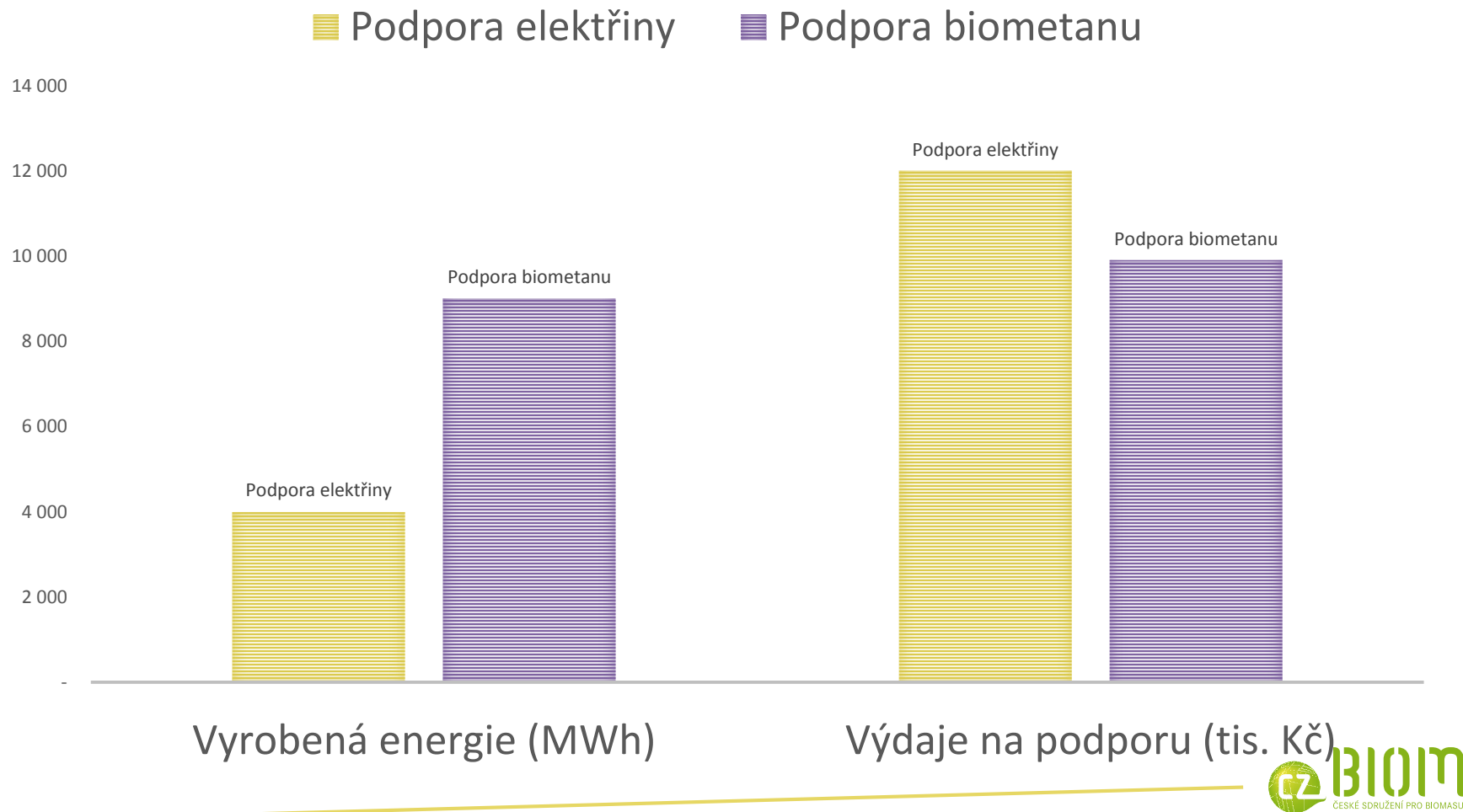
Proč biometan

- Přepracovaná **evropská směrnice** o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů nastavuje cíl 14 % do roku 2030 pro podíl OZE v **dopravě** (a dílčí cíl 3,5% „**pokročilých**“ paliv)
- Požaduje po členských státech, aby navyšovali spotřebu obnovitelné energie v **teplárenství** o 1,3 procentního bodu každým rokem příští dekády.
- Biometan umožňuje zajistit paliva jak pro **dopravu**, tak **teplárenství s vyšší energetickou účinností** a relativně nižšími náklady na jednotku vyrobené energie.
- Biometan lze podobně jako fosilní zemní plyn skladovat. Možnost spalovat biometan jen když je to potřeba, přináší **flexibilitu a vyšší energetickou účinnost**.

Využití tepla nejde vždy

- Biometan přidává odvětví bioplynu na rozmanitosti a vytváří prostor pro **využití dnes již produkovaného bioplynu, v místech, kde není využití pro teplo, které vzniká při výrobě elektřiny.**
- V Česku je **mnoho zajímavých projektů, které teplo dokáží zhodnotit**, nemusí se to však dařit všude a po celý rok (zejména v letních měsících).
- Úspěšně se to podařilo například v **Suchohrdlech** na jihu Moravy, kde teplo z bioplynové stanice vytápí skleník plný bylinek určených k přímé spotřebě. V **Třeboni** zase bioplyn vytápí místní lázně a v **Haňovicích** na Hané se v moderním skleníku celoročně pěstují rajčata. V **Žamberku** dodává bioplynová stanice teplo do zdravotnického zařízení.

Biometan: více energie s menšími náklady na podporu

Potenciál produkce biometanu do roku 2030 v tis. m3 (varianty dle NEKP)					
		Varianta < 2 km		Varianta < 5 km	
		Stávající (2010)	Stávající (2014)	Stávající (2010)	Stávající (2014)
Konverze stávajících	„Pokročilý" biometan (zemědělské BPS)	23 433	119 040	30 931	130 944
	Biometan „potravinářský" (zemědělské BPS)	43 518	221 075	57 441	243 183
	„Pokročilý" biometan (nezemědělské BPS)	16 271	16 271	16 271	16 271
	Mezisoučet (konverze stávajících)	83 222	356 386	104 643	390 398
Nové	„Pokročilý" biometan (nové)	129 906	129 906	129 906	129 906
	Biometan „potravinářský" (nové)	158 774	158 774	158 774	158 774
	Mezisoučet (nové)	288 680	288 680	288 680	288 680
Celkem		371 902	645 066	393 323	679 078

Biometan v dopravě (NEKP)

- Cíl – zajistit v roce 2030 pokročilým biometanem podíl energie z OZE v dopravě ve výši 4,5 % na celkové konečné spotřebě energie v dopravě.

Množství vyrobeného biometanu (tis. m ³)		Množství energie (konečná spotřeba energie) (TJ)
Zápočet do celkové energie z OZE	192 771,6* (=146 732,1 + 46 039,5)	6 554,2 = (=192 771,6 tis. m ³ x 34 MJ/m)

Nárůst energie ve vytápění 2030 (NEKP)	Jednotky	Domácnosti	Mimo domácnosti
biomasa - teplo	(TJ)	12 764,2	7 307,7
biomasa – elektřina (do sektoru elektřiny z OZE)	(TJ)	x	557,2
solární kolektory	(TJ)	434,9	122,6
tepelná čerpadla	(TJ)	3 813,8	1 634,5
bioplyn (nové výroby tepla) - teplo	(TJ)	x	344
bioplyn (nové výroby tepla) – elektřina (do sektoru elektřiny z OZE)		x	502
bioplyn (současné výroby elektřiny – konverze na biometan - ztráta) - teplo	(TJ)	x	– 3 192
bioplyn (současné výroby elektřiny – konverze na biometan - ztráta) – elektřina (do sektoru elektřiny z OZE)		x	– 4 796
přímé energetické využití komunálních odpadů - teplo	(TJ)	x	3 766,8
přímé energetické využití komunálních odpadů – elektřina (do sektoru elektřiny z OZE)	(TJ)	x	1 046,34
geotermální energie - teplo	(TJ)	x	1 584
geotermální energie – elektřina (do sektoru OZE z elektřiny)	(TJ)	x	509
Celkem – domácnosti a mimo domácnosti	(TJ)	17 013	11 567
Zápočet biometanu vyrobeného z biopaliv 1. generace vtlačeného do plynárenské soustavy do konečné spotřeby tepla	(TJ)	8 834,2	
Zápočet biometanu vyrobeného z biopaliv 1. generace vtlačeného do plynárenské soustavy do konečné spotřeby elektřiny	(TJ)	507,7	
Celkem – energie z OZE ve vytápění a chlazení	(TJ)	37 414,2	

Bioplyn rozvíjí venkov

- Hezkým příkladem přínosu bioplynové stanice pro život na farmě a v obci je hospodářství Karla Kuthana v **Suchohrdlech u Miroslavy** na jihu Moravy.
- Rostlinnou výrobu a chov prasat doplnila bioplynová stanice a následně také skleník, ve kterém se pěstují bylinky.
- Podobných příkladů jsou v Česku desítky.

Kukuřičné pole zemědělce bez bioplynové stanice

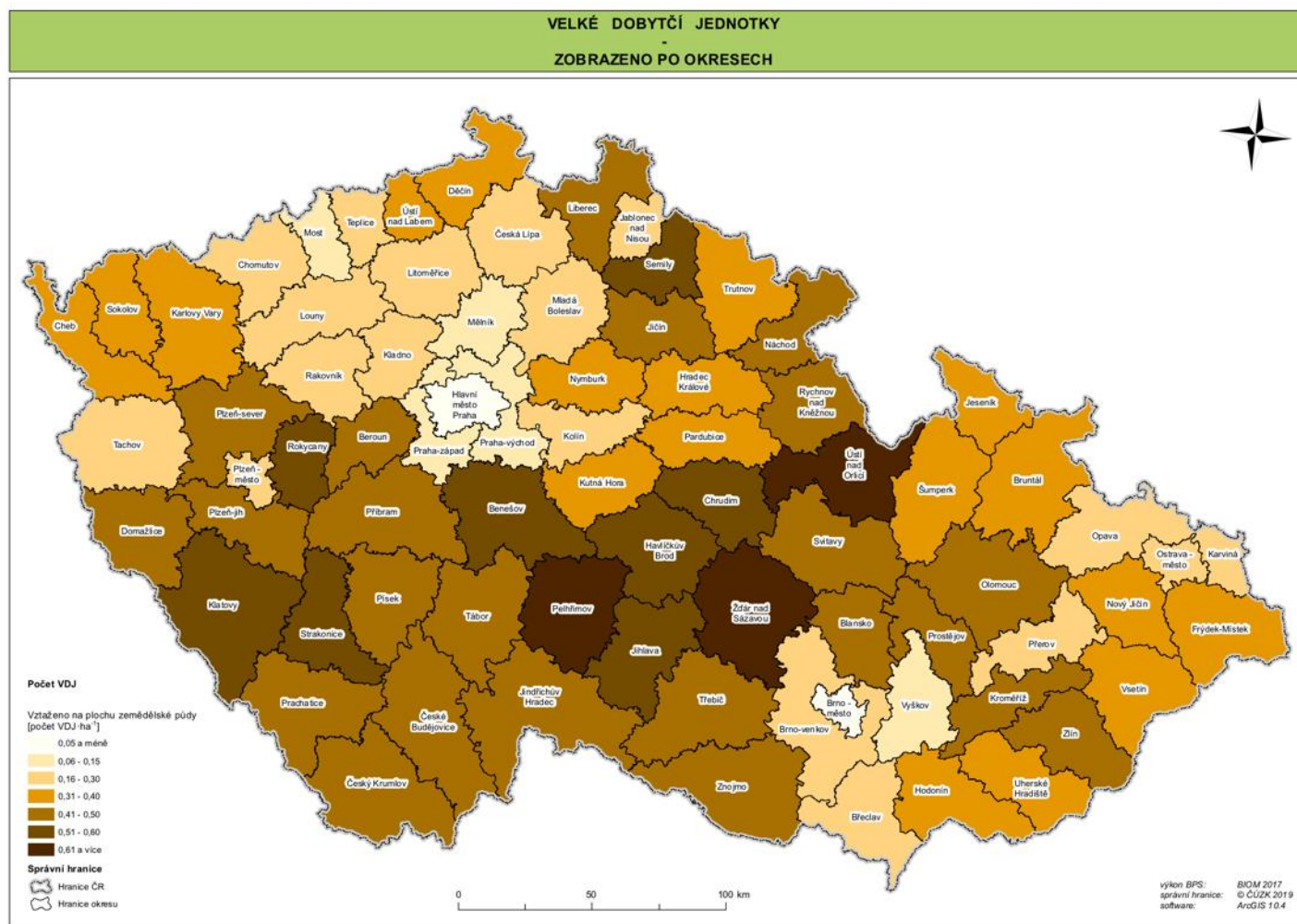
Snímky z letošního roku z Jižní Moravy

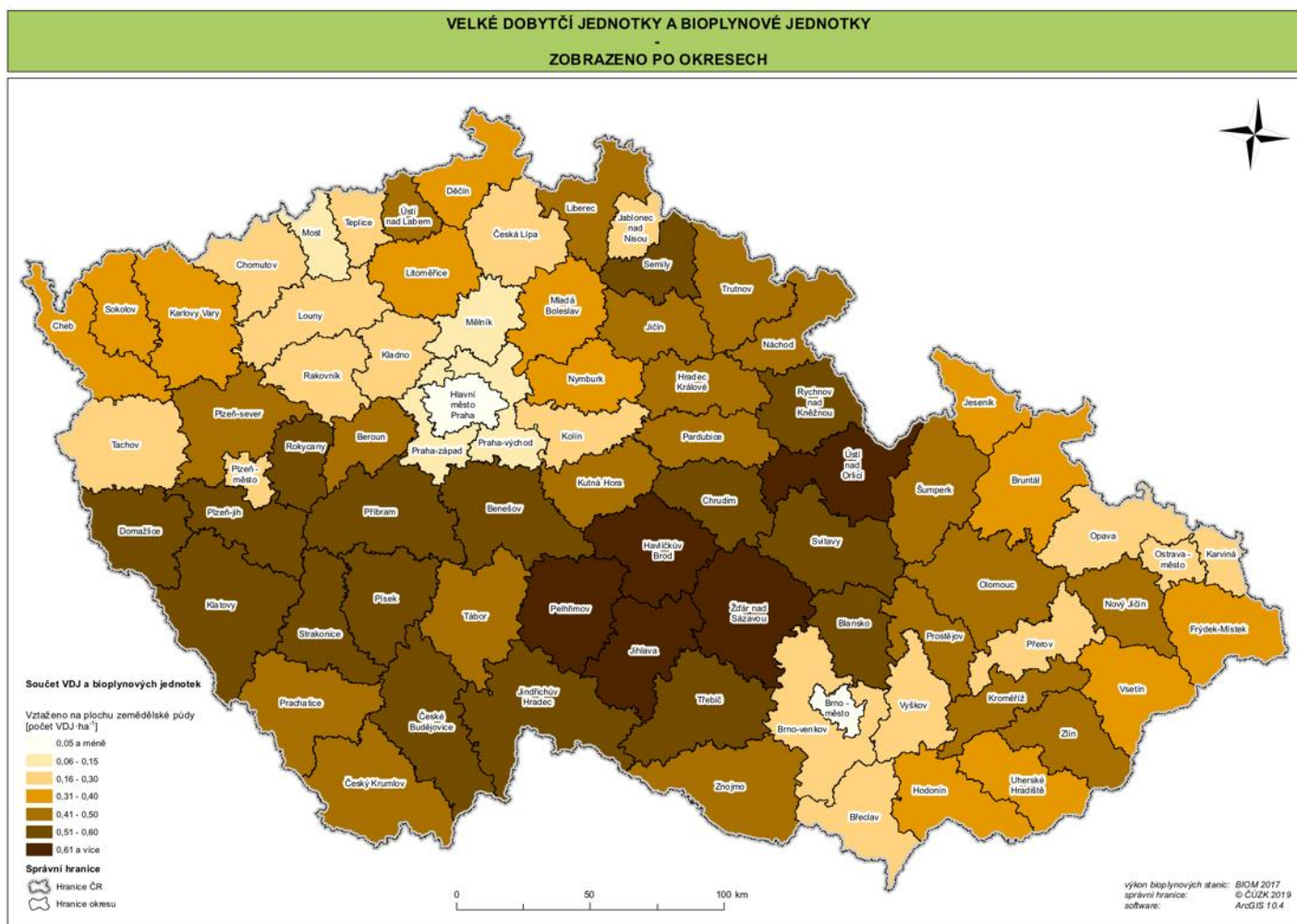
Situace na farmě s dlouholetou aplikací digestátu

Snímky z letošního roku z Jižní Moravy

Velké dobytčí jednotky v roce 2017 (VDJ/ha)

Velké dobytčí jednotky v roce 2017 (VDJ/ha) s příspěvkem digestátu

Velké dobytčí jednotky v roce 2030 (VDJ/ha) s příspěvkem digestátu

